

MỤC LỤC

I. Giới Thiệu:.....	2
II. Nội dung:.....	2
1. Kinh tế tuần hoàn là gì?	2
2. Phân tích những thách thức và cơ hội	3
2.1. Thách thức về thay đổi tư duy tổ chức:	3
2.2 Thách thức về quản lí chuỗi cung ứng:.....	4
2.3 Cơ hội của kinh tế tuần hoàn:.....	5
2.4. Hệ thống sản xuất sáng tạo và bền vững.....	6
2.5. Hướng tới tương lai.....	7
III. Kết Luận:	8
Tài liệu tham khảo.....	9

KINH TẾ TUẦN HOÀN TRONG KỶ NGUYÊN SỐ

I. Giới Thiệu:

Trong bối cảnh thách thức của môi trường kinh doanh hiện nay, không thể phủ nhận ảnh hưởng mạnh mẽ của cuộc cách mạng công nghiệp 4.0 và công nghệ số. Đây không chỉ là sự thay đổi, mà là một biến đổi toàn diện trong cách chúng ta tương tác, sản xuất và quản lý kinh tế toàn cầu. Điều này mở ra cơ hội lớn đồng thời đặt ra những thách thức về đạo đức, xã hội và môi trường. Mặc dù công nghệ số mang lại những đóng góp tích cực, nhưng cũng tiềm ẩn những vấn đề như ô nhiễm môi trường, mất việc làm và chia rẽ xã hội. Vì vậy, để đảm bảo sự phát triển này không chỉ tập trung vào lợi ích ngắn hạn mà còn hướng đến cuộc sống bền vững và tương lai xanh, chúng ta cần nhìn nhận kỹ lưỡng về cách tiếp cận kinh tế. Trong ngữ cảnh này, khái niệm "kinh tế tuần hoàn" trở thành một chìa khóa quan trọng, đặt ra những câu hỏi không chỉ về hiệu quả sử dụng tài nguyên mà còn về cách thức xây dựng và duy trì hệ thống kinh tế.

Do đó, đề tài "Kinh tế tuần hoàn trong kỷ nguyên số: Hành trình hướng đến tương lai bền vững" trở nên cấp thiết và hữu ích. Việc nhìn xa trước không chỉ giúp chúng ta hiểu rõ về hiện tại mà còn giúp hình dung một tương lai mà chúng ta mong muốn xây dựng cùng nhau.

II. Nội dung:

1. Kinh tế tuần hoàn là gì?

Kinh tế tuần hoàn không chỉ là một xu hướng mà còn là một cách tiếp cận đổi mới. Chúng ta đang chứng kiến sự chuyển đổi từ mô hình tuyến tính truyền thống sang mô hình kinh tế tuần hoàn. Trong mô hình tuần hoàn tài nguyên được sử dụng một cách hiệu quả, sản phẩm được tái chế và tái sử dụng [1].

Kinh tế tuần hoàn không chỉ là một xu hướng phổ biến mà còn đại diện cho một cách tiếp cận đổi mới và cần thiết trong thời đại công nghiệp 4.0 ngày nay. Mô hình kinh tế tuần hoàn không chỉ là sự cần thiết mà còn là một bước tiến lớn trong việc xây dựng một nền kinh tế bền vững.

Mô hình kinh tế tuyến tính, theo truyền thống, tập trung vào việc "lấy, sản xuất, và vứt bỏ," tạo ra một chu kỳ sản xuất không hiệu quả và tạo ra lượng lớn rác thải không cần thiết. Ngược lại, mô hình kinh tế tuần hoàn giúp chúng ta nhìn nhận tài nguyên không chỉ là nguồn cung cấp ngắn hạn mà còn có thể được sử dụng và tái sử dụng một cách liên tục.

Cụ thể, chúng ta có thể nhìn thấy những tiến bộ đáng kể trong việc quản lý chuỗi cung ứng. Các doanh nghiệp không chỉ tập trung vào việc tối ưu hóa quá

trình sản xuất mà còn đặt lợi ích môi trường vào trung tâm trong các quyết định của họ. Nguyên liệu tái chế và tái sử dụng được tích hợp một cách sáng tạo, giúp giảm lượng rác thải và tiêu thụ tài nguyên. Ví dụ, các công ty sản xuất đồ điện tử ngày nay tích hợp các chương trình tái chế linh hoạt, giúp họ sử dụng lại các linh kiện và nguyên liệu từ sản phẩm cũ để tạo ra sản phẩm mới.

Một khía cạnh khác của kinh tế tuần hoàn là tập trung vào tạo ra sản phẩm có tuổi thọ cao và dễ tái sử dụng. Điều này không chỉ giảm lượng rác thải mà còn giúp tối ưu hóa sử dụng tài nguyên. Ví dụ, trong ngành thời trang, các nhãn hiệu ngày càng chú trọng vào việc sản xuất các sản phẩm chất lượng cao, dễ kết hợp và tái sử dụng, thay vì tạo ra những sản phẩm thời trang ngắn hạn có tuổi thọ thấp và khó phân hủy.

Với sự phát triển của kinh tế tuần hoàn, chúng ta không chỉ làm giảm thiểu tác động tiêu cực đối với môi trường mà còn tạo ra cơ hội cho sự sáng tạo và phát triển bền vững. Mô hình này không chỉ đang thay đổi cách chúng ta quản lý tài nguyên mà còn làm thay đổi cách chúng ta nhìn nhận về giá trị và ý nghĩa của sản phẩm.

2. Phân tích những thách thức và cơ hội

Trong phần này, chúng ta sẽ phân tích rõ ràng về các thách thức mà chúng ta đang phải đối mặt, từ việc thay đổi tư duy tổ chức đến thách thức về quản lý chuỗi cung ứng. Tuy nhiên, chúng ta cũng sẽ nhìn nhận những cơ hội mà kinh tế tuần hoàn mang lại, từ giảm thiểu lượng rác thải đến tạo ra một hệ thống sản xuất sáng tạo và bền vững.

2.1. Thách thức về thay đổi tư duy tổ chức:

Một trong những thách thức lớn nhất mà chúng ta phải đối mặt khi thực hiện kinh tế tuần hoàn là sự thay đổi tư duy tổ chức. Điều này bao gồm việc phải làm thế nào để chúng ta chuyển từ mô hình nền kinh tế tuyến tính sang mô hình kinh tế tuần hoàn. Các doanh nghiệp và tổ chức sẽ phải điều chỉnh chiến lược kinh doanh của họ, từ cách họ sản xuất cho đến cách họ quản lý tài nguyên và quy trình làm việc. Để minh họa, một số công ty công nghiệp lớn đã thực hiện các chương trình đào tạo và tập huấn để thay đổi tư duy và tạo điều kiện cho sự sáng tạo và tích hợp kinh tế tuần hoàn trong các quy trình làm việc hàng ngày của họ.

Mối quan hệ giữa thay đổi tư duy tổ chức và triển khai kinh tế tuần hoàn không chỉ là một thách thức lớn mà còn đòi hỏi một quá trình đổi mới sâu sắc trong cách chúng ta hiểu và tiếp cận kinh doanh. Thay đổi này không chỉ là về việc áp dụng mô hình mới, mà còn là về cách chúng ta xây dựng lại bản chất và giá trị cốt lõi của doanh nghiệp.

Chúng ta đang đối mặt với một sự chuyển đổi văn hóa toàn diện, từ việc quản lý nhóm đến cách đánh giá hiệu suất và đặt ra mục tiêu kinh doanh. Các tổ

chức cần thay đổi cách họ đo lường thành công, từ việc chỉ chú trọng vào lợi nhuận ngắn hạn sang việc đánh giá những tác động dài hạn của họ đến môi trường và xã hội. Điều này đòi hỏi sự đổi mới trong quá trình đào tạo nhân sự, đặt câu hỏi về ý thức và đạo đức kinh doanh, khuyến khích sự sáng tạo từ mọi cấp bậc trong tổ chức.

Ví dụ, Patagonia là một trong những công ty tiên phong trong việc thực hiện một mô hình kinh doanh tuần hoàn và bền vững. Họ không chỉ tập trung vào việc sản xuất sản phẩm thân thiện với môi trường mà còn đặt sự minh bạch và tác động xã hội vào trọng tâm trong các chiến lược của họ. Patagonia không chỉ bán sản phẩm, mà còn bán một tư duy và một cách sống. Điều này không chỉ thách thức tư duy tổ chức mà còn chứng minh rằng thay đổi này có thể mang lại giá trị thực sự và sự đổi mới trong ngành công nghiệp.

Nhìn sâu hơn, cần tạo ra không gian cho những ý kiến độc lập và khích lệ sự sáng tạo từ mọi người trong tổ chức. Môi trường làm việc cần trở thành một nguồn động viên cho nhân viên để họ chủ động tham gia vào quá trình thay đổi. Điều này có thể thể hiện thông qua các chương trình khuyến khích ý tưởng mới, hỗ trợ dự án cá nhân hướng tới mục tiêu kinh tế tuần hoàn, tạo điều kiện cho sự đa dạng ý kiến trong quá trình ra quyết định chiến lược.

Airbus là một ví dụ tiêu biểu. Họ đã tận dụng sức mạnh của đội ngũ đa dạng để đưa ra các giải pháp sáng tạo cho vấn đề thải rác từ sản xuất máy bay. Bằng cách tận dụng những tài năng trong đội ngũ của mình, Airbus không chỉ giải quyết được thách thức môi trường mà còn mở rộng phạm vi tư duy tổ chức, tạo điều kiện cho sự sáng tạo và đổi mới mà họ cần để tiếp tục đạt được những tiến bộ trong kinh tế tuần hoàn.

2.2 Thách thức về quản lý chuỗi cung ứng:

Quản lý chuỗi cung ứng không chỉ là một khía cạnh quan trọng mà còn là trụ cột xuyên suốt của kinh tế tuần hoàn, đồng thời đặt ra những thách thức phức tạp và đòi hỏi sự đổi mới từ tất cả các bên liên quan. Chúng ta không chỉ đối mặt với việc phải theo dõi và đánh giá nguồn gốc của nguyên liệu mà còn đối mặt với những thách thức về sự đa dạng của các nguồn cung, tính không đồng nhất trong quy trình sản xuất và việc duy trì một mô hình vận chuyển hiệu quả [2].

- Theo dõi và đánh giá nguồn gốc:

Quản lý chuỗi cung ứng trong kinh tế tuần hoàn đòi hỏi sự minh bạch và khả năng theo dõi nguồn gốc của nguyên liệu từ đầu đến cuối. Thách thức nằm ở việc làm thế nào chúng ta có thể chắc chắn rằng mọi nguồn cung đều tuân thủ các tiêu chí kinh tế tuần hoàn.

- Tối ưu hóa vận chuyển và tái chế:

Các thách thức trong việc tối ưu hóa vận chuyển và tái chế đặt ra những yêu cầu cao cho các doanh nghiệp. Điều này bao gồm việc đối mặt với các vấn đề như giảm thiểu lượng khí nhà kính từ hoạt động vận chuyển, tối ưu hóa địa điểm và thiết lập các hệ thống tái chế hiệu quả. Apple là một ví dụ xuất sắc khi họ đã đầu tư vào các giải pháp vận chuyển thân thiện với môi trường và tái chế linh kiện từ các sản phẩm cũ để sử dụng trong quá trình sản xuất các sản phẩm mới. Thông qua những nỗ lực như vậy, họ không chỉ giảm lượng rác thải mà còn giảm tác động của chuỗi cung ứng lên môi trường.

- Khuyến khích đối tác cung ứng:

Một phần quan trọng của quản lý chuỗi cung ứng kinh tế tuần hoàn là việc khuyến khích đối tác cung ứng tham gia và đóng góp vào mô hình này. Nhiều doanh nghiệp như Unilever đã đưa ra các kịch bản khuyến khích đối tác cung ứng tham gia vào các dự án kinh tế tuần hoàn và thậm chí thiết lập các tiêu chí chung cho chuỗi cung ứng. Điều này không chỉ tăng tính bền vững của toàn bộ hệ thống mà còn tạo điều kiện cho sự cộng tác tích cực và sáng tạo giữa các bên liên quan.

Nhìn sâu vào thách thức này, chúng ta thấy rằng không chỉ là việc áp dụng các quy trình tái chế và quản lý vận chuyển bền vững, mà còn đòi hỏi sự chủ động và tích hợp chặt chẽ giữa các thành phần của chuỗi cung ứng. Thành công ở đây không chỉ là của riêng một tổ chức, mà là của toàn bộ hệ thống cung ứng, cần phải có sự hỗ trợ và cam kết từ tất cả các bên liên quan để đảm bảo hiệu quả và bền vững.

2.3 Cơ hội của kinh tế tuần hoàn:

Mặt khác, nhìn nhận và khai thác cơ hội từ kinh tế tuần hoàn là một bước quan trọng. Việc giảm thiểu lượng rác thải là một trong những cơ hội lớn nhất, và nó không chỉ giúp bảo vệ môi trường mà còn có thể giúp doanh nghiệp giảm chi phí sản xuất

Trong ngữ cảnh của kinh tế tuần hoàn, chúng ta nhận thức rằng tồn tại nhiều triển vọng tích cực và cơ hội tích cực, không chỉ về mặt môi trường mà còn về hiệu quả kinh doanh cho các tổ chức.

- Giảm thiểu lượng rác thải

Một trong những cơ hội quan trọng và rõ ràng nhất của kinh tế tuần hoàn là khả năng giảm thiểu lượng rác thải từ quá trình sản xuất và tiêu dùng. Doanh nghiệp có thể chuyển đổi từ hình thức "sử dụng và vứt bỏ" sang hình thức "sử dụng và tái chế." Các công ty hàng đầu như Unilever và Coca-Cola đã đặt ra các mục tiêu rõ ràng về giảm thiểu lượng rác thải, thậm chí đưa ra các sản phẩm tái chế từ vật liệu tái sử dụng. Hành động này không chỉ giúp bảo vệ môi trường mà còn mang lại sự nhìn nhận tích cực từ phía khách hàng, tăng giá trị thương hiệu.

- Giảm chi phí sản xuất

Một cơ hội khác của kinh tế tuần hoàn nằm trong việc giảm chi phí sản xuất. Thay vì sử dụng nguyên liệu mới, sử dụng nguyên liệu tái chế không chỉ giảm tác động đến môi trường mà còn tiết kiệm chi phí về nguyên liệu. Công ty có thể tái chế sản phẩm cuối cùng hoặc nguyên liệu từ sản phẩm cũ để sử dụng trong quá trình sản xuất mới. Unilever là một ví dụ tiêu biểu khi họ tận dụng rác thải nhựa để tạo ra các bao bì cho sản phẩm của mình.

- Chuyển đổi tư duy tiêu dùng

Cơ hội còn nằm trong việc chuyển đổi tư duy tiêu dùng. Khi người tiêu dùng nhận thức sâu sắc hơn về tác động của lối sống tiêu dùng của họ đối với môi trường thì họ thường ưa chuộng sản phẩm có xuất xứ từ kinh tế tuần hoàn hơn. Doanh nghiệp có thể tận dụng cơ hội này bằng cách đầu tư vào nghiên cứu và phát triển sản phẩm thân thiện với môi trường và quảng bá tính bền vững của mình. Các chiến lược tiếp thị như vậy có thể tạo ra sự hấp dẫn mạnh mẽ đối với nhóm khách hàng ngày càng tăng.

Nhìn chung, kinh tế tuần hoàn không chỉ là một xu hướng mà còn là cơ hội và tiềm năng. Việc tận dụng những cơ hội này không chỉ giúp doanh nghiệp giảm tác động tiêu cực lên môi trường mà còn tăng cường hiệu suất kinh doanh và xây dựng mối quan hệ tích cực với khách hàng. Thành công trong kinh tế tuần hoàn đòi hỏi sự cam kết, sáng tạo và tư duy đổi mới từ tất cả các bên liên quan.

2.4. Hệ thống sản xuất sáng tạo và bền vững

Kinh tế tuần hoàn không chỉ giúp giảm lượng rác thải mà còn tạo ra một hệ thống sản xuất sáng tạo và bền vững. Các doanh nghiệp không chỉ cần tập trung vào việc giảm tác động môi trường mà còn có thể tạo ra những sản phẩm và dịch vụ mới, hỗ trợ một hệ thống kinh tế phát triển và duy trì. Ví dụ, công ty Tesla không chỉ sản xuất ô tô điện để giảm khí nhà kính mà còn tạo ra một hệ sinh thái toàn diện với pin tái sử dụng và công nghệ lưu trữ năng lượng. Kinh tế tuần hoàn không chỉ hạn chế ở việc giảm lượng rác thải, mà còn định hình một hệ thống sản xuất sáng tạo và bền vững, mở ra cánh cửa cho những cơ hội đổi mới và đồng thời đối mặt với những thách thức của ngành công nghiệp [3], [4].

- Mô hình kinh doanh sáng tạo

Doanh nghiệp hiện đại không chỉ tham gia tích cực vào mô hình kinh tế tuần hoàn, mà còn là những nhà đổi mới, định hình tương lai bằng cách tạo ra sản phẩm và dịch vụ mới. Ví dụ điển hình là Patagonia, một trong những thương hiệu hàng đầu về thời trang ở Mỹ, đang phát triển mô hình kinh doanh dựa trên nguyên tắc tuần hoàn. Họ không chỉ sử dụng nguyên liệu tái chế mà còn thúc đẩy sự tái chế và sửa chữa sản phẩm, tạo ra một mô hình kinh doanh dựa trên sự bền vững và thân thiện với môi trường.

- Sự thay đổi trong tư duy tổ chức

Thách thức đầu tiên mà chúng ta phải đối mặt là sự thay đổi tư duy tổ chức. Việc chuyển từ mô hình nền kinh tế tuyến tính sang mô hình kinh tế tuần hoàn yêu cầu sự chấp nhận của toàn bộ tổ chức, đòi hỏi sự linh hoạt và khả năng đổi mới. Unilever là một ví dụ điển hình về việc đặt mục tiêu biến 100% nguyên liệu của họ thành tái chế và tái sử dụng vào năm 2025, điều này đặt ra những thách thức đặc biệt về mô hình tổ chức và quy trình sản xuất.

- Thách thức trong quản lý chuỗi cung ứng

Thách thức quản lý chuỗi cung ứng cũng là một khía cạnh quan trọng của kinh tế tuần hoàn. Việc xây dựng chuỗi cung ứng linh hoạt và có thể thích ứng nhanh chóng với biến động của thị trường và nhu cầu người tiêu dùng đòi hỏi sự chín chắn và đầu tư lớn. Một ví dụ minh họa là Zara, thương hiệu thời trang bán lẻ lớn nhất thế giới, đã thiết lập hệ thống chuỗi cung ứng linh hoạt và tự động hóa, giúp họ thích ứng nhanh chóng với xu hướng mới và giảm lượng hàng tồn kho không cần thiết.

- Giảm lượng rác thải và tạo ra cơ hội đổi mới

Kinh tế tuần hoàn không chỉ mang lại cơ hội giảm thiểu lượng rác thải mà còn tạo ra sự đổi mới. Công nghệ và quy trình sản xuất tiên tiến có thể giúp chuyển đổi từ mô hình sử dụng và vứt bỏ sang mô hình sử dụng và tái chế. Một ví dụ nổi bật là Circular Economy of Sweden, một tổ chức tiên phong trong việc thu gom và tái chế các sản phẩm, từ đó giảm lượng rác thải đưa vào môi trường.

- Tạo ra xu hướng thị trường và nhu cầu mới

Không chỉ giới hạn ở việc giảm rác thải, doanh nghiệp hiện đại còn đặt mình vào vị thế của những người dẫn đầu xu hướng thị trường và tạo ra nhu cầu mới. Apple, với chiếc iPhone tái chế, không chỉ giúp giảm lượng rác thải điện tử mà còn tạo ra một thị trường mới cho những người muốn sở hữu một sản phẩm hiệu quả với mức giá thấp hơn.

- Tích hợp công nghệ và xu hướng phát triển

Tesla không chỉ là một nhà sản xuất ô tô điện. Họ kết hợp công nghệ tiên tiến và nghiên cứu phát triển để tạo ra một hệ sinh thái toàn diện. Tesla không chỉ tập trung vào sản xuất xe điện mà còn đặt nền móng cho sự phát triển của công nghệ tái sử dụng pin và công nghệ lưu trữ năng lượng. Điều này không chỉ giảm khí nhà kính từ ô tô điện mà còn đóng góp vào sự ổn định của nguồn cung cấp năng lượng và giảm áp lực lên tài nguyên tự nhiên.

2.5. Hướng tới tương lai

Để đảm bảo kinh tế tuần hoàn không chỉ là một xu hướng tạm thời mà trở thành một trạng thái tự nhiên và bền vững của kinh tế toàn cầu, có một số hướng phát triển quan trọng như sau [5]:

- Thiết lập và thực thi thể chế, chính sách, pháp luật nhằm hỗ trợ kinh tế tuần hoàn. Điều này có thể bao gồm các biện pháp khuyến khích tái chế, giảm lượng rác thải và ưu đãi cho doanh nghiệp thực hiện các mô hình sản xuất bền vững.

- Đầu tư vào nghiên cứu và đổi mới để phát triển công nghệ mới, quy trình sản xuất hiệu quả, và giải pháp tái chế tiên tiến. Sự tiến bộ trong lĩnh vực này sẽ giúp kinh tế tuần hoàn trở nên hiệu quả hơn và dễ triển khai hơn.

- Tăng cường giáo dục và tạo ý thức cộng đồng về lợi ích của kinh tế tuần hoàn và ảnh hưởng tích cực đối với môi trường. Sự hiểu biết từ cộng đồng có thể tạo áp lực cho doanh nghiệp và chính phủ để thúc đẩy các biện pháp bền vững.

- Xây dựng môi trường hợp tác đa phương giữa doanh nghiệp, chính phủ, tổ chức xã hội và người tiêu dùng. Sự chia sẻ thông tin và trách nhiệm chung có thể thúc đẩy sự đồng thuận và thúc đẩy kinh tế tuần hoàn.

- Khuyến khích người tiêu dùng chọn lựa và ủng hộ sản phẩm và dịch vụ bền vững. Thị trường sẽ phản ánh nhu cầu của người tiêu dùng, do đó, tạo động lực cho doanh nghiệp thực hiện các chiến lược kinh tế tuần hoàn.

- Cung cấp hỗ trợ tài chính và khuyến khích doanh nghiệp thực hiện các chiến lược kinh tế tuần hoàn. Các kích thích tài chính và ưu đãi thuế có thể giúp tạo ra môi trường kinh doanh thuận lợi cho các doanh nghiệp bền vững.

- Chính phủ và tổ chức quốc tế có thể hỗ trợ doanh nghiệp trong quá trình chuyển đổi từ mô hình kinh tế truyền thống sang mô hình kinh tế tuần hoàn bằng cách cung cấp nguồn lực và định hình chính sách thúc đẩy.

- Khuyến khích và hỗ trợ doanh nghiệp thiết lập chuỗi cung ứng bền vững. Điều này bao gồm việc giảm thiểu rủi ro, tăng tính linh hoạt và tối ưu hóa sử dụng tài nguyên.

Bằng cách kết hợp những hướng đi này, có thể tạo ra một cơ sở hạ tầng bền vững cho kinh tế tuần hoàn và đảm bảo đây không chỉ là một xu hướng tạm thời mà còn là một trạng thái tự nhiên và không thể thiếu của kinh tế toàn cầu.

III. Kết Luận:

Trong bối cảnh thách thức ngày càng gia tăng về vấn đề môi trường và tài nguyên, nghiên cứu về "Kinh tế tuần hoàn trong kỷ nguyên số: Hành trình hướng đến tương lai bền vững" không chỉ đặt ra những cơ hội mà còn làm rõ những hướng đi quan trọng cho phát triển kinh tế toàn cầu.

Qua việc phân tích những hướng đi quan trọng như chính sách và quy phạm pháp, nghiên cứu và đổi mới, giáo dục cộng đồng, hợp tác đa bên, tiêu dùng bền vững, đầu tư tài chính và hỗ trợ doanh nghiệp, chấp nhận và hỗ trợ quy trình chuyển đổi, quản lý chuỗi cung ứng bền vững, chúng ta nhận thấy sự kết hợp linh

hoạt giữa các yếu tố này đóng vai trò quan trọng trong việc xây dựng cơ sở hạ tầng cho một kinh tế tuần hoàn và bền vững.

Tài liệu tham khảo

- [1]. Vũ Văn Phú (2016). "Kinh tế tuần hoàn và một số vấn đề kinh tế Việt Nam hiện nay." Nhà xuất bản Chính trị Quốc gia.
- [2]. Rothwell, G. S. (2017). "The Fourth Industrial Revolution: Future Jobs, Training, Policy & Economic Growth." CRC Press.
- [3]. Autor, D., & Acemoglu, D. (2020). "Technology, Automation, and the Future of Work: A View from the Economic History of the Future." *Journal of Economic Perspectives*, 34(2).
- [4]. McAfee, A., & Brynjolfsson, E. (2017). "Machine, Platform, Crowd: Harnessing Our Digital Future." W. W. Norton & Company.
- [5]. Nguyễn Đức Thành (2018). "Những cuộc khủng hoảng kinh tế thế giới và bài học cho Việt Nam." Nhà xuất bản Chính trị Quốc gia.